

διατηρούμενοι δὲ μέχρι τοῦδε εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς πόλεως ταύτης.

Ἐπὶ τοῦ Κολόμβου, δηλ. περὶ τὸ 1484 ἡμισυδουθέντο μὲν τὰ τεράτια τῆς διηγήσεως τοῦ Μάρκου Πόλου· ἀλλ' οὐδεὶς πλέον ἐδίσταζε ὅτι κατὰ τὸ σύνολο αὕτη ἦτο ἀληθής, ἐζητεῖτο δὲ μάλιστα καὶ χάριν τοῦ χριστιανισμοῦ αὐτοῦ νὰ ἐξελεγχθῆ, διαφωνία δὲ μόνον ὑπῆρχεν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ δρόμου. Καὶ ὁ μὲν τοῦ Μάρκου Πόλου ἦτο ἤδη ἀδιάβατος διὰ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Μωαμέτ, τὸ δὲ θλιβερώτατον πάντων ἦ Κωνσταντινούπολις ἐδούλευεν ἤδη εἰς αὐτοὺς, μάθημα ὀδυνηρὸν ταπεινώσεως, ἢ μᾶλλον οἰώμενος ἀπαίσιος εἰς τὴν πρωτότοκον αὐτῆς ἀδελφὴν τὴν ἀγέρωχον Ῥώμην. Τὸν δὲ διὰ θαλάσσης δρόμον ἦτο προωρισμένοι νὰ ἀνεύρωσι πρῶτοι οἱ Πορτογάλλοι Γκαμα, Μαγγελάν, καὶ Περὲζ διὰ νὰ ἀναζητήσωσι τὰ παράλια ἐκεῖτα, ὅθεν ἀφωρμήθησαν τὰ δεκατέσσαρα πλοῖα τοῦ Μάρκου Πόλου.

Τελερορηγία δὲ τῆς πρώτης ταύτης ἀποπέρας, ὁ μαγνήτης ἐράκη ἀποκρῶτως ἰσχυρὸς, ὥστε νὰ ἐλύθη ἐπειτα ἀλληλοδιδόχως καὶ πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν τοίμηρος; θαλασσοπόρος, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησαν ἀμέσως κατόπιν καὶ οἱ ἱεραπόστολοι.

Ἡ διηγήσις τοῦ Μάρκου Πόλου λέγει ὁ Abel Rebusat θεωρηθεῖσα κατ' ἀρχὰς ὡς μυθιστορία ἀπεδίχθη ἐκ τῶν πραγματικῶν σπουδαιότητι διὰ τε τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν συμβεβηκότων (Nouveaux-Mélanges asiatiques Tom. 1. 1829) ὥστε κατὰ τοῦτο φαίνεται ὡς ὁμοιοπαθής ὁ Β' αἰὼς τοῦ ἡμετέρου Ἡροδότου. (1) Ὁ Μάρκος διατρέφει ἴσως πολλάκις τῶν τόπων τὰ δόματα ὡς μὴ θεινὸς ἀναμφόβολως εἰς τὴν Σηρικὴν, εἴτε Κινεζικὴν γλῶσσαν, ὅση ἦτο εἰς τὴν Ταρταρικὴν· τοῦτο τοῦλάχιστον φρονεῖ ὁ Πορτογάλλος Ἰησουΐτης Γαβριήλ Magahaens (Nouvelle relative de la Chine ἀλλ' ὁ σχολιαστὴς τοῦ Μάρκου Ἄγγλος Mariden διατρέφει ἐπὶ πολλὸν χρόνον εἰς Σουμάτραν ἀναγνωρίζει τὴν ἀλήθειαν τῶν περιγραφῶν του· ἐπειτα κατὰ τὸν Ρεμουζάτ τὰ δόματα αὐτὰ παρήλλαξαν πολὺ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μάρκου ἀντικατασταθέντα πρὸ ἄλλων, εἰς δὲ τὴν Ταρτασίαν οὐ μόνον αὐτὰ ἐξέλιπον, ἀλλὰ καὶ πόλεις πολλαὶ ὀλοτελῶς κατηρρίσθησαν.

Ἐν πρώτοις ἡ μικρὰ Ἀρμενία, ὅπου εἰσάγει ἡμῶς ὁ περηνγητής, ὑπέκειται νῦν εἰς τοὺς Ταρτάρους· αὐτόθεν διέρχονται τὰ ἐμπορεύματα τῆς Ἀσίας. Ἐχει δὲ παραλίον πόλιν τὴν Ἀντιόχειαν, Lagas τόπον ἐμπορικώτατον, αὐτόθι προσηθεύονται οἱ ἔμποροι τῆς Γενούης καὶ Βενετίας· ἐπειτα μετὰ ταῦτα ἢ Ἰρκανία τουρκομανία· αὐτόθι δὲ εὐρίσκονται τρία εἶδη ἀνθρώπων, οἱ θιασῶται τοῦ Μωαμέτ, κατοικοῦντες τὰ ὄρη καὶ τὰς ἐρήμους καὶ τὰς βοσκησίμους πεδιάδας, οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Γραικοὶ ζῶντες εἰς τὰς

πόλεις ὡς ἔμποροι καὶ βιομήχανοι, ἐργαζόμενοι τάπητας καὶ ὑφάσματα μεταξὺς Ῥοδόχρα ὕψι διέρχόμεθα τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν ὅπου στρατοὶ δεύουσιν ὁμοίως Τίταροι ἐν μέσῳ τῶν ἐπιτηδαιοτάτων ὑφαντουργῶν τῆς μεταξὺς αὐτοῦ μαλλία.

Πρὸς βορρᾶ δὲ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας εὐρίσκονται τὴν (Αλθανικὴν Κολχίδα) Γεωργίαν ὑποκειμένην μοίως εἰς τοὺς Ταρτάρους ὅπου κατασκευάζονται λεπιοῦστάτα χρυσὰ σάγγα καὶ σηϊκαὶ ἐσθῆτες· χάρω ὑπάρχει βουνώδης, ἔχει δὲ αὐλώνας πολλοὺς καὶ φρούρα συχνὰ διμεινάντα ἀπόρθητα καὶ τῆς κατακτῆσεως. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ χριστιανῶν ἀνατολικοῦ δόγματος.

Πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐκτείνεται τὸ βασίλειος Μοσουλ, (Μόσουλων ἢ Νινιῶν) τοῦ ὁποίου μέρους μὲν πρεσβεύει τὰ τοῦ Μωαμέτ, μέρος δὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἄλλοι Νεστοριανοὶ καὶ Ἰακωβίται· οὐρανοῦσι δὲ καὶ οὗτοι χρυσὰ σάγγα μεταξωτὰ ὑφάσματα· αὐτόθεν προερχονται οἱ πλέον ἐμποροὶ λεγόμενοι μισουλίν (1) οἱ μεταφέροντες πληθῶς τὰ ἀρώματα. Τὰ ὄρη κατοικοῦνται ἀπὸ χριστιανῶν καὶ Σαρακηνῶν.

Ἀκολουθοῦντες τὸ ρέμα τοῦ Τίγοτος (ἢ Τίγα) ποταμοῦ ἐρχόμεθα εἰς τὴν πόλιν (Σελεύκειαν) Βαβυλῶνος ὅπου ἐδρεύει ὁ καλύφης τῶν Σαρακηνῶν, καθὼς πάπας ὁ ἀρχηγὸς τῶν δυτικῶν χριστιανῶν εἰς τὴν Ῥώμην. Διὰ τοῦ ποταμοῦ, ὅστις τὴν διασχίζει κατὰ τις νὰ καταβῆ μέχρι τῆς Ἰνδιῆς θαλάσσης, τὸν τὸν δρόμον ἀκολουθοῦσιν οἱ ἔμποροι διαρκῶς δεκατὸν ἡμέρας.

Ἐνταῦθα ὁ περιηγητὴς διηγείται ἐν παρόδῳ ἄλωπιν τῆς Σελευκαίας ὑπὸ τῶν Ταρτάρων, τοῦ ὁμοῦ εὐρεθέντας θησαυροὺς, καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἄλλου καταδικασθέντος εἰς ἀποκαρτέρησιν· ἐπειτα ταβίνει εἰς τὴν Ταυρίδα, πόλιν μεγάλην τῶν Ἰρκανίων (Ἰρκανίμη) Ἰρκανίαν περιέχοντος πολλὰς ἄλλας πόλεις περικυκλουμένας ὑπὸ τερπνοτάτων καὶ πολυκλήτων καὶ χλοερῶν παιδιῶν· ἐπιφοιτῶσι δὲ αὐτῶν πολλοὶ χριστιανοὶ ἔμποροι ἀγοράζοντες καὶ ἄλλα πορεύματα προσέτι δὲ καὶ τιμαλθεῖς λίθους· εὐρίσκονται δὲ Ἀρμένιοι, Νεστοριανοὶ, Ἰακωβίται, Ἰρκανιοὶ καὶ Πέρται παμπληθεῖς καὶ ὑφαντοὶ χρυτῶν καὶ μεταξωτῶν ἐσθῆτων.

Ἡ δὲ Περσία πῶσω τὸ πάλαι πολυθρύλλητος ἠρημώθη ὑπὸ τῶν Ταρτάρων· αὐτόθι κείται ἡ περηνγητὴς Σάβα, ὅθεν ἀνεχώρησαν οἱ τρεῖς μάγοι πρὸς περηνγητὴν τοῦ νεοστὶ τεχθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διατρέφει δὲ ἡ Περσία εἰς νομοὺς δεκάτω 1) τὴν Περσίδα (Περσία) 2) Σουσιανὴν (Χουσιστάν). 3) Καρμανίαν (Καρμανία) 4) Γιδρωσίαν (Μαχεράν). 5) Ἀραχωσίαν (Κανδούβ) 6) Δραγγιανὴν (Σιγιστάν). 7) Ἀριάν (Χορσάν) 8) Παρθιανὴν (Βερτικ). φέρει ἴππους ἀλίμους καὶ καὶ ὄνους αἰτών, ὄρυζον, βαμβάκιον, οἶνον καὶ κερύματα· ἐμπορεῖται δὲ πολὺ μετὰ τῆς Ἰνδίας.

(1) Πόσα τῶνδε τοῦ Ἡροδότου ἐθεωρήθησαν ἄλλοτε ὡς ψεῦδη, ἢ προλήψεις, τὰ ὁποῖα ὁμοῦ νεώτεροι πληροφωρίαι ἐξηλέγησαν ὡς ἀληθῆ.

(1) Ἰσως καὶ τὸ λεγόμενον ὕψωμα μουσουλῶν